

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

Administratie Humanistische Luisterkring, Oudegracht 152, Utrecht. Postgiro 58.
Abonnementsprijs f 4,- per jaar. Buitenland f 5,60 per jaar, voor België f 4,60.
Voor leden van de Humanistische Luisterkring f 3,- per jaar. Losse nummers f 0,25
Contrib. Luisterkr. f 1,-. Dit bedrag tezamen met bovengenoemde f 3,- te voldoen.

GERIJPTE MENSEN

Op de gedachte om dit keer wat te zeggen over gerijpte mensen kwam ik doordat het vandaag Pinksteren is, want dat is het feest van de rijping. Pasen is het feest van de bloesem, van het prille ontkiemen, Pinksteren is oorspronkelijk het begin-zomerfeest, de aanvang van het seizoen, waarin alles groeit en rijp wordt. Zo zijn deze beide dagen gevierd al eeuwen voordat zij in de kerk een speciaal Christelijke betekenis kregen. Bij oude volken werden op Pinksteren (of hoe dat feest bij hen dan ook heette) de eerste rijpe vruchten, eerstelingen van de oogst, naar de tempels gebracht en aan de goden gewijd. Een mens moet ook rijpen, we moeten gerijpte mensen worden. Maar wat is dat, een gerijpt mens? Rijpen doet een vrucht aan een boom: als de bloesem afvalt, is er meteen een vrucht, maar die is nog volkomen onrijp en heeft haast nog geen inhoud en geen smaak en niets eigens, een niet-deskundige kan niet zien of het een appel of een peer is, maar kom ik na een paar maanden terug, dan heeft zich in die vrucht iets gezet, ze heeft inhoud en eigen vorm en smaak gekregen, is rijp geworden.

Zo moet een mens in het leven en door het leven rijp worden, wat in hem ligt, maar nog niet rijp is, moet uitgroeien tot iets eigens, zodat hij een rijp mens en echt zichzelf wordt. Bij de vrucht doet de natuur dat, bij de mens doet het 't leven, de levenservaring; maar niet ervaring zoals van iemand, die bijna overal geweest is, die van alles gezien en meegemaakt heeft en die nu misschien meent dat hij een gerijpt mens is geworden, omdat hij over alles mee kan praten.

Op die manier wordt iemand wel een wereldwijd mens, maar een gerijpt mens, dat is wat anders. Dat wordt iemand niet door in de wereld rond te kijken, maar door het leven te leven, het hele leven met al zijn lief en leed. Als we spreken van iemand, die door het leven gerijpt is, denken we vaak in de eerste plaats aan de donkere kant van het leven, zorgen en moeilijkheden, die rijpen de mens. Dat is ook zo, en dat komt doordat wij dan, om staande te blijven, ons helemaal moeten inzetten, onze laatste reserves op moeten brengen en zo worden er diep in ons krachten rijp, die anders ongebruikt zouden blijven liggen.

Maar een echt gerijpt mens is dat toch altijd

geworden door velerlei ervaringen, doordat hij het hele leven heeft geleefd met al wat het meebrengt, doordat hij er soms grote verwachtingen van heeft gehad, maar ook wel eens zo vast heeft gezeten in de moeilijkheden, dat hij geen uitweg meer zag, doordat hij soms geloofd heeft iets groots te kunnen en dan weer zich geslagen en vernederd heeft gevoeld, omdat hij zo schandelijk te kort schoot, doordat hij het geluk heeft geproefd maar ook de bitterheid van afscheid en verlies, doordat hij blij is geweest met vriendschap en medewerking, maar zich dan weer bedrogen en eenzaam heeft gevoeld. Dat, en al het andere wat samen het leven heet, heeft hij beleefd en daardoor is er binnenin hem wat gerijpt, hij is niet alleen een wijzer mens geworden, maar ook een dieper mens, hij is dieper gaan voelen de moeilijkheid van het leven, maar ook zijn kracht om toch vol te houden is dieper geworteld, hij is gevoeliger geworden voor het geluk, dat het leven iedere dag toch ook geeft, en hij is meer deernis gaan voelen met het leed van anderen. Zo is hij gerijpt tot een diep levend mens, die veel herinneringen heeft en in wie veel omgaat.

We ontmoeten ze wel, die mensen, die weinig over zichzelf praten, maar van wie we aanvoelen, dat ze veel ondervonden hebben, we voelen, dat ze veel méér van het leven weten dan ze uitspreken en dat er in hen schuilt een verborgen innerlijke kracht, dat ze sterk zijn van binnen. Innerlijke kracht en evenwicht zijn de kenmerken van gerijpte mensen, een evenwicht, dat ze gewonnen hebben door lang te staan in het volle leven met zijn licht én zijn donker en ook terwijl ze opgewekt en actief zijn, voelen we dat daar achter ligt een hechte rust. Zo iemand heeft iets, dat echt van hemzelf is, in zijn eigen leven gegroeid, eigen verworvenheid.

En laten we nu niet denken, dat dit alleen iets is voor heel diepzinnige mensen, die heel bijzondere dingen hebben beleefd, maar niet voor mensen die zo maar gewoon hun werk, hun dagelijks geluk en hun tobberijen hebben, want in ieder leven kan iets van die rijping komen. Dit is ook geen kwestie van filosoferen, maar alleen van niet gedachteloos door het leven gaan en zich voor het leven openstellen en erover nadenken. Hoge ontwikkeling heeft er niets mee te maken en belangrijke mensen kunnen als mens heel onrijp zijn. Als zij plot-

seling met groot verdriet worden geconfronteerd en blijken daar helemaal niet tegenop te kunnen of wanneer ze de slaaf blijken te zijn van slechte gewoonten, waarvan ze zich niet vrij kunnen maken, zien wij ineens h   onrijp zij zijn. En van eenvoudige mensen merken we vaak, dat zij heel rijpe mensen zijn. Dat blijkt vooral door wat er van hen uitgaat. Want daaraan kennen wij vooral echt gerijpte mensen: er gaat iets van hen uit, niet van hun werkkraft of hun organisatievermogen en dergelijke dingen, maar van henzelf, van hun wezen gaat iets uit, er gaat rust, zekerheid van hen uit.

Iedere vrucht heeft haar tijd nodig om te rijpen, zo ook de mens. Rijpheid komt met de jaren, maar komt niet vanzelf met de jaren. Oude mensen kunnen zeer rijpe mensen zijn en het kan een weldaad zijn een man of vrouw te ontmoeten die heel oud geworden is en een echt gerijpt mens, gerijpt in wijsheid, in levensaanvaarding, mensen met liefde en ook milde humor vaak. Maar oude mensen kunnen ook nog heel weinig rijp zijn. Oude mensen vertonen vaak eigenschappen, die typische kenmerken zijn van de onrijpe mens: geen critiek te kunnen verdragen, geen verschil te zien tussen wat werkelijk belangrijk en wat onbelangrijk is, overmatig hechten aan bezit, weinig weerstandvermogen hebben tegen zich plotseling voordoende moeilijkheden. Een gerijpt mens laat zich door moeilijkheden, waar hij onverwachts voorstaat, niet zo van zijn stuk brengen, hij heeft binnenin zich iets dat blijft en dat hem vertrouwen geeft, hij is niet bang voor tegenspraak, omdat hij een in hemzelf gegroeide zekerheid bezit, hij heeft in zijn leven geleerd waar het werkelijk om gaat en maakt zich niet zo druk om kleinigheden.

Mensen, die oud geworden zijn, hebben ook vaak weinig belangstelling meer voor het leven, een gerijpt mens, ook al is hij uitgeschakeld uit het actieve leven, en al kan hij voor zichzelf niet zo veel meer ervan verwachten, blijft toch altijd in het leven staan met gespannen belangstelling, hij wordt er nooit onverschillig voor, hij weet dat het moeilijk kan zijn maar oordeelt toch nooit pessimistisch erover. Als hij spreekt over wat hij in het leven heeft ondervonden, zal hij altijd blijven zeggen: en toch... Hoe hij die zin verder aanvult, hangt ervan af in wat voor gedachtenwereld hij leeft: en toch geloof ik, dat alles goed is geweest,   : toch geloof ik, dat alles bestuurd wordt,   : toch

geloof ik, dat het leven de moeite waard is. En als hij een goed humanist is, zal hij waarschijnlijk zeggen: en toch geloof ik, dat er waarden in het leven zijn, waar een mens voor st  n moet.

En nu meen ik, dat dit het belangrijkste is tenslotte voor het rijpen van een mens, dat hij daarvan overtuigd is, dat er waarden zijn: waarheid, oprechtheid, liefde en wat hij verder aan waarden in het leven heeft gevonden, die hij niet mag verloochenen, en dat hij aan die overtuiging trouw blijft.

Als hij lang met die overtuiging in het leven heeft gestaan, heeft ondervonden hoe moeilijk het is er trouw aan te blijven, er ook wel eens ontrouw aan geweest is, maar er weer toe teruggekeerd is, zodat door levensondervinding deze overtuiging met hem is samengegroeid en een deel is geworden van hemzelf, dan is hij pas een wezenlijk gerijpt mens geworden, dan is hij echt zichzelf geworden, een mens met een eigen overtuiging en voor die overtuiging pal staande. Ontrouw aan die overtuiging zou ontrouw zijn aan zichzelf, ontrouw aan een belofte gedaan aan zich zelf, aan zijn beter zelf. Zo is hij pas gerijpt tot mens in de beste zin van het woord. Een mens rijpt door alles wat het leven hem doet ondervinden, door arbeid, vreugde en verdriet, maar bovenal door trouw, levende daadwerkelijke trouw. Dat is het meest wezenlijke waarom het in het leven gaat, dat wij rijpe mensen worden. In de tijd en in de wereld waarin wij leven, gaat de belangstelling bijna altijd juist de andere kant op, het gaat om wat iemand doet, naar buiten, wat hij kan, wat hij bereikt in het leven. En zo oordelen wij zelf ook vaak, als we ons afvragen of we over ons leven tevreden kunnen zijn, dan denken we altijd in de eerste plaats eraan of we evenveel gepresteerd hebben als anderen, evenveel hebben bereikt, en dat alles is natuurlijk ook belangrijk, maar wezenlijker is de vraag of wij in het leven gerijpt zijn tot echte, diepe, zuivere mensen.

Wanneer ons leven wat dat betreft niet vergeefs is geweest, wanneer wij door alles waar we doorheen gegaan zijn, misschien wel gehavend zijn en we zelf ook wel veel hebben bedorven en veel hebben gemist en verloren, maar wij ondanks dat alles toch wezenlijk tot mens zijn gerijpt, dan is van de oogst, die het leven opleveren kan, het beste toch binnen gebracht.

H. JANSEN

HUMANISTISCH LEVEN

De vrije zaterdag is sinds enige tijd het onderwerp van gesprek in Nederland.

De meeste mensen heten hem vanzelfsprekend welkom. Er zijn er ook, die allerlei bezwaren naar voren brengen. Als u in een land woont waar de vijfdaagse werkweek al een gevestigde traditie is, dan zult u een dergelijke discussie waarschijnlijk onwerkelijk vinden. Natuurlijk, zult u zeggen, zijn er voordelen en nadelen aan verbonden. Hoe zou het anders kunnen zijn. Maar het leven gaat hier gewoon door alsof er vroeger geen zes dagen in de week werd gewerkt.

En zo zal het straks in Nederland ook het geval zijn. De gedachte van de vijfdaagse werkweek is er nu nog nieuw en al het nieuwe wordt door sommige mensen met bedenkelijke gezichten aangezien. Totdat het allemaal best megevallen is en we niet beter weten of het hoort zo.

Ik denk ook wel dat het in Nederland zo zal gaan. Het ene land is overigens het andere niet. Elk land heeft zijn eigen geschiedenis, zijn eigen verleden en karakter. En daarom gaat de invoering van de vrije zaterdag niet overal met dezelfde gevolgen gepaard. In dit

praatje over Humanistisch Leven mag ik wel een ogenblik de vraag stellen: Welke betekenis zal de vijfdaagse werkweek hebben voor het geestelijk leven in Nederland? Zo'n vrije dag erbij heeft natuurlijk niet alleen zijn invloed op knutselen, tuinieren, bijverdiensten, de natuur ingaan en wat niet al voor bezigheden. De mogelijkheden voor onze geestelijke belangstelling, voor het leven van geestelijke gemeenschappen, zowel elk op zich zelf als in hun onderlinge betrekkingen, zijn evengoed in het geding. Laten we maar eens bedenken hoe welkom de vrije zaterdag zal zijn voor al degenen, die wegens de zondagsheiliging, welke zij voorstaan, zich tot nu toe in menig opzicht onthielden van sport, buitenleven, bezoeken aan schouwburg en bioscoop op die dag. Zij kunnen nu op de zaterdag volop genieten van datgene, waaraan hun andersdenkende landgenoten zoveel plezier beleven op de zondag. En dan ook willen blijven genieten. Want hoe bedenkelijk zou het zijn, wanneer de voorstanders van de zondagsheiliging bij de invoering van de vrije zaterdag zouden uitroepen: ziezo, nu is het eerst met recht mogelijk, dat geheel Nederland de zondagsrust betracht. Nu kunnen we de zgn. Engelse zondag invoeren, alle vermakelijkheden sluiten, alle sportmanifestaties van de zondag afvoeren, café's en hotels sluiten, dus ook geen toerisme meer op die dag. Zegt u nu niet, dat een dergelijk verlangen denkbeeldig is in Nederland. De neiging om juist op zondag andersdenkenden tot iets te dwingen wat innerlijk door hen wordt beleefd, is hier altijd sterk geweest. En zonder twijfel zal die neiging de kop opsteken zodra de vrije zaterdag er is. Men zal dan weer proberen anderen de eigen levensstijl op te leggen. Een ontoelaatbare zaak, maar geen denkbeeldig gevaar. Waakzaamheid is op dit punt zeker geboden.

Aan dit enkele negatieve voorbeeld ziet u reeds dat de invoering van de vijfdaagse werkweek het geestelijk leven in Nederland niet ongemoeid laat. Maar er is ook nog een geheel andere kant aan deze zaak. Twee vrije dagen in de week betekent meer tijd en gelegenheid om eens uit alle drukte van het jachtige leven tot onszelf te komen, om ons eens te bezinnen op de diepere levenswaarden. Alleen maar tijd en gelegenheid daartoe. Iets anders is of we daarvan ook gebruik zullen maken. Het is gemakkelijk te zeggen: dat hangt van ieder persoonlijk af. Het hangt natuurlijk van ieder persoonlijk af. Maar daarvan niet alleen. Het gezegde: waar een wil is, is een weg, gaat lang niet in alle gevallen op. Wil de vrije zaterdag het geestelijk leven in Nederland ten goede komen, dan zal men de voorwaarden en mogelijkheden ertoe moeten scheppen. Dat is niet uitsluitend individueel werk.

Ons land telt vele organisaties op geestelijke grondslag. Ze zullen tekort schieten als ze niet méér doen dan op zondag het openbare leven stil leggen. Als dat hun enige reactie is op de nieuwe verhouding tussen werktijd en vrije tijd, gaan we er in Nederland alleen maar op achteruit. Elke geestelijke organisatie zal zich op zijn terrein positief op die nieuwe toestand moeten instellen. Het zal erom gaan of zij erin slagen iets van de tijd die voor eigen gebruik vrij komt in dienst te stellen van het geestelijk leven, activiteit voor gemeenschapsleven, medewerking aan geestelijk en sociaal werk. Het zou zonder meer een verlies betekenen als

de winst aan vrije tijd de gemeenschap ook niet ten goede kwam in geestelijk en sociaal opzicht.

Maar al het werk, dat op die manier vrijwillig en in vrije samenwerking door gewone burgers dagelijks wordt verricht, kan in de tegenwoordige tijd niet plaats vinden zonder materiële steun van de overheid. Zij, die arbeiden ten bate van de geestelijke en sociale gemeenschap dienen een nationaal belang dat nationaal bekostigd mag worden. Dat zal met nog meer nadruk moeten worden gezegd, nu de tijd aanbreekt, dat de eindelijk verworven vrije tijd zoveel meer organisatiewerk niet alleen noodzakelijk maar ook mogelijk maakt. De grote welvaart waarin wij leven moet juist de mogelijkheden om meer dan ooit deel te hebben aan cultuur en geestelijk leven in het bijzonder ten goede komen. En zonder onderscheid aan allen die zich hiervoor inspannen. We kunnen betwijfelen of ons land op het ogenblik wordt bestuurd door mensen, die hiervan doordrongen zijn. Het inzicht om de mogelijkheden wijd open te stellen en de initiatieven van de burgers te steunen is maar matig aanwezig. We dreigen weer achter de feiten aan te lopen. Er heerst op dit punt nog veel te veel een benepen geest. Hoe duidelijk demonstreert zich die bekrompenheid b.v. aan de manier waarop de organisaties worden behandeld, die op humanistische grondslag geestelijk en sociaal werk verrichten ten bate van de onkerkelijke Nederlanders (bijna een kwart van de gehele bevolking). Juist zulke organisaties, uit de burgerij vrijwillig opgekomen, in dienst van het gemeenschapsleven en bereid ten bate van de Nederlandse gemeenschap actief te zijn. Juist zulke organisaties als er ook wegens de nieuwe verhouding tussen werktijd en vrije tijd zo broodnodig zullen zijn. Maar wat doet de overheid? Zij doet alsof die humanisten tweederangsburgers zijn en zij geeft hun niet dezelfde rechten als de kerkelijke organisaties. Wel wordt bedenkelijk gekeken naar de mogelijke gevolgen van de vrije tijd. Maar men laat een belangrijk deel van de Nederlandse bevolking straks buiten de mogelijkheid die vrije tijd te gebruiken op een manier, die voor dat deel zinvol is, dat wil zeggen in dienst staat van de ontplooiing van de eigen persoon.

Op het ogenblik is er, begrijpelijk, meer aandacht voor het feit van de invoering van de vrije zaterdag, dan voor de méns op die twee vrije dagen van de week. Die zal zich zelf wel redden! Dat zal hij in de meeste gevallen ook wel en er is geen reden om bij voorbaat pessimistisch te zijn over de besteding van die vrije tijd. Maar wie een beetje verder wil zien dan zijn neus lang is, die begrijpt, dat we moeten kunnen beschikken over gunstige voorwaarden en nieuwe mogelijkheden in ruime mate, opdat ieder naar eigen aanleg en aspiraties van die vrije tijd kan gaan profiteren. En behalve vermaak, ontspanning, natuurbeleving, gezinsleven biedt de nieuwe situatie ook nieuwe kansen voor het geestelijk leven. Maar die kansen schuilen niet in een dooe zondag van verveling en lusteloosheid omdat er niets te doen is. Laten we ons toch vooral het week-einde van de nabije toekomst voorstellen als een tijd waarin voor elk op eigen wijze lichaam en geest, dus de gehele mens, tot zijn recht kan komen, na vijf dagen arbeid in het productieproces.

J. C. BRANDT CORSTIUS

GEJOK

Met mensen, die anderen voortdurend of althans herhaaldelijk bedriegen, is geen samenleving mogelijk. Met mensen, die nooit of althans zelden jokken is het evenmin mogelijk samen te leven. Het valt u noch mij moeilijk een aantal gevallen te noemen, waarin het onverhuld uitspreken van de waarheid slechts verdriet, pijn, ontreddeering, ellende en soms broodsgebrek zou opleveren.

In al die gevallen is jokken plicht. Gij kunt die plicht vervullen door over uw hele waarheid met geen woord te reppen. Als gij bijvoorbeeld uw werkgever een banale duitentpletter vindt met het verstand van een garnaal en de manieren van een bison, zo raad ik u aan hem nimmer van uw bevindingen in kennis te stellen. Want de arbeidsmarkt mag dan krap zijn, al dat veranderen van betrekking geeft maar last en wie garandeert u, dat gij van uw volgende baas niet een soortgelijk portret zoudt moeten tekenen?

Wie geen baas heeft, maar zich als groter of kleiner zelfstandige door het leven tracht te slaan, is er op dit stuk niet beter aan toe. Integendeel, veel slechter, want niemand moet meer mensen naar de ogen zien dan wie zich, zeer oneigenlijk, zelfstandig noemt. Oscar Wilde heeft al eens geschreven, dat de enige waarlijk vrije mensen in de gevangnissen zitten en dit zijn dan ook de mensen, die zich zonder schade voor zichzelf en anderen kunnen veroorloven de waarheid te spreken. Merkwaardigerwijze zullen de meeste van hen daarvan niet profiteren, omdat ze geen verschil tussen waarheid en onwaarheid kennen. Zo slecht is onze maatschappij ingericht.

Men kan dus de waarheid verzwijgen. Men kan haar ook bijvullen of omwerken. Een klein voorbeeld: Als uw lieve vrouw thuis komt met een voyant jurkje tegen hoge prijs gekocht, kunt gij vriendelijk, maar duidelijk zeggen: „Ik ontraad je ten stelligste om op jouw jaren met dit afzichtelijk textiel te gaan lopen. Daarbij doe ik je opmerken, dat je naast een volstrekt gemis aan smaak ook bitter weinig inzicht hebt in onze middelen en de wijze, waarop die besteed dienen te worden. Samenvattend verzoek ik je dit vod terug te brengen en het in te ruilen voor drie eenvoudige maar sterke japonnen”. Veel beter kunt gij een opmerking maken in deze zin: „Allerliefst, maar is het niet een tikje ... eh ... wat zal ik zeggen, eh ... meer iets voor de zomer, ik bedoel ... eh ... enfin jij moet het maar weten, het zal wel iets bijzonders zijn naar de prijs te oordelen ...”. Als uw echtgenote dan nog niet begrijpt, wat er in uw ziel omgaat is uw huwelijk nog niet geheel harmonisch, maar in elk geval zal zij u niet haten en verachten, zoals na het eerste antwoord zeker het geval zal zijn. Men kan de waarheid verzwijgen, men kan haar ombuigen, maar men kan haar ook op haar kop zetten. Mijn kapper — over haar en kop gesproken — doet dit met een rendabele onbeschaamdheid. Als ik of een ander met een zeer hoog voorhoofd en dor grijs

haar in zijn stoel plaatsneem, zal hij nooit nalaten te zeggen, dat wij nog levendige, dikke haardossen hebben met hier en daar het zilveren draadje, dat de rijpere man juist zo aantrekkelijk maakt. Dat is natuurlijk dwars tegen evidente waarheden in, maar het gevolg is, dat ik veel meer scheermesjes heb dan ik in jaren kan opgebruiken en dat ik in neerslachtige ogenblikken mijn haar maar weer eens ga laten knippen om een sterkend woord te vernemen.

Al dit gekok om aan hinderlijke waarheden te ontkomen zou men het negatieve jokken kunnen noemen. Wij komen nu tot de tweede hoofdafdeling: het positieve jokken.

Daarvan bedienen wij ons, bedien ik mij tenminste, als de werkelijkheid of de waarheid niet in overeenstemming is met onze wensen. In dit geval zorg ik voor een kleine aanvulling. Wederom een klein voorbeeld: Als ik aan het einde van een lange dag thuis kom van een der vele vergaderingen, die ik pleeg te bezoeken en mijn echtgenote vraagt automatisch: „Hoe was het?“, dan kan ik in negen van de tien gevallen naar waarheid zeggen — en meestal zeg ik het —: „Stomvervelend”. Daarna pak ik het avondblad en doe mij een kopje thee inschenken alvorens op het bed krachten te gaan verzamelen voor een nieuwe vergadering.

Maar een enkele keer, bijvoorbeeld als er bezoek is en er van mij een bijdrage tot de conversatie wordt verwacht, geef ik een brede schildering van de bijeenkomst, die tijdens mijn relaas steeds opwinderder wordt.

Ik laat een voorzitter aanrukken, die ik al vertellende wat bijfattoeneer en die ik een dolkomische openingsredevoering laat houden. Het is voor een geschoold vergaderingsbezoeker niet moeilijk om, puttend uit een rijke herinnering, van tien saaie cliché-openingswoorden de elementen samen te lezen voor één pittig betoog.

Als ik goed op stoot ben kan ik de visite met een beschrijving der hoge gasten op de voorste rijen doen gieren van het lachen. De eigenaardige gebaren en gelaatsuitdrukking van de professor, die de inleiding heeft gehouden beeld ik zó uit, dat onze gasten de overtuiging krijgen, dat ik een goede cabaretvoorstelling heb bijgewoond. En mijn verhaal over de warme lunch doet hen het water om de tanden lopen.

Dit positieve gekok is onmisbaar voor ieder, die geroepen is schuingedrukte stukjes te schrijven. Maar het werkt vaak zeer verwarrend op de lezers en in het bijzonder op de lezers, die de auteur persoonlijk kennen. Zij zien namelijk niet dadelijk, waar de werkelijkheid ophoudt en de aanvulling begint. En als zij van hun verbijstering bekomen zijn, roepen zij niet zelden uit: „Wat ben jij een ontaarde leugenaar!”

Zij schijnen niet te begrijpen, dat er met de naakte waarheid geen droog brood te verdienen is.

Het is ook moeilijk. Voor mijzelf soms ook. Vandaar het pseudoniem,

H.H.

Luistert U ook elke 1e dinsdag van de maand naar onze uitzending via de A.V.R.O.-microfoon?